

Uke 48

30. november: Andreasmesse (primstav)

Apostel og misjonær (1. århundre)

Andreas var broren til Simon Peter. Han var fisker, og primstavmerket er ofte en fiskekrok. Han er blitt kalt verdens første misjonær. Flere ganger leser vi i evangeliene om at Andreas førte mennesker til Jesus: Først sin egen bror Peter (Joh 1,35-42), senere en gutt med en matpakke (Joh 6,8), og noen hellenistiske jøder (Joh 12,22). Sammen med Peter, Jakob og Johannes var Andreas med i den indre disippelkretsen.

I følge legendene virket han som apostel i Hellas og Lille Asia, rundt Svartehavet og muligens også i Etiopia. Rundt år 60 ble han i byen Patras korsfestet på et skråttstilt kors. Dette X-formede kors har siden fått navnet "Andreaskorset".

Andreas ble først gravlagt i Patras. Relikvier etter ham skal senere ha blitt gravlagt i Konstantinopel og i den italienske kystbyen Amalfi. På 700-tallet skal noen av kroppsdelenene hans ha kommet til St. Andrews på Skottlands østkyst hvor byen er oppkalt etter ham. En forklaring for framveksten av Andreaskulten i Skottland er Romerkirken forsøk å få autoritet over de lokale keltiske kirkene. For Andreas var broren til Peter og hadde dermed mer autoritet enn de lokale keltiske helgener.¹ Også på det angelsaksiske steinkorset fra 800-tallet på kirkegården i Irton i Cumbria i Nordvest England er det inngravert mange små Andreaskors. Andreas regnes som skytshelgen for Skottland. Det diagonale Andreas-korset er del av det skotske flagget, og av Storbritannias flagg.

Bønn: Når du kaller, må jeg lytte. Jeg vil følge deg!

Jeg vil vende om og vandre på en ukjent vei.

Dit du går, vil jeg gå med, Herre, la din vilje skje,

for jeg vet at jeg skal se mitt liv fullendt i deg.

(J. Bell/G. Maule, oversatt av Hans Olav Mørk, i Sanger fra vest nr. 17,5 s.45)

Bibeltekster: Sal 118 1 Pet 3,13-17 Joh 1,35-42

Å, barn, som ga bort din mat, du lar oss se

at det å dele det er å la Guds vilje skje.

(J. Bell/G. Maule, oversatt av Vidar Kristensen, i Sanger fra vest nr.34,3 s.81)

Andre merkedager:

25. november: Karimesse (primstav) til minne om kongsdatteren Katarina i Egypt som rundt år 310 vitnet for den romerske kaiser Maxentius om sin kristne tro. Da hun nektet å gifte seg med ham, ble hun torturert og drept. Hun ble gravlagt på Sinaifjellet hvor Katarinaklosteret er bygget over hennes grav.

25. november: Niels Steensen (født 1638) var en kjent dansk vitenskapsmann som i 1667 konverterte til den Romersk katolske kirke. Han ble pavens sendemann for Nord Europa og prøvde å holde god kontakt med lutherske herskere og prester. Han døde i Schwerin den 25. november 1686 etter den julianske kalender som ennå gjaldt i det protestantiske Nord Europa. I 1988 ble han som den første skandinav etter reformasjonen saligkåret i Roma.

¹ Palmer: Sacred Britain s. 266